

Willem Moer en familie, klokkengieters

'Ende op meester Willems anxst ende avontuer'

Ten tijde van Jeroen Bosch was onze stad met circa 20.000 inwoners de op een na grootste stad van wat nu Nederland heet. Den Bosch had een uitgebreid net van handelscontacten, waardoor de aanvoer van grondstoffen en materiaal verzekerd was. Ook waren er vele kerken en kloosters. De stad was immers een aantrekkelijke vestigingsplaats voor allerlei takken van industrie en nijverheid. Geen wonder dat Den Bosch ook een belangrijk klokkengieterscentrum was. In Jeroen Bosch' tijd

Op de door Willem en Gaspar Moer in 1515 gegoten 'Grameer', de grote luidklok in de Maastrichtse Sint-Servaas, is de beeltenis van Sint Servatius 'afgegoten'.

werd die industrie vertegenwoordigd door de familie Moer.

Stamvader Gobel Moer vestigde zich hier rond 1450, eerst als meesterknecht bij klokkengietersfamilie Hoernkens, maar al snel als zelfstandig meester. In de annalen duikt hij voor het eerst in die hoedanigheid op in augustus 1462. Hij goot toen een klok voor de Sint-Jan, 10.650 pond zwaar met een klepel van 212 pond. In 1477 werkte hij samen met Geert van Wou aan een opdracht voor de Sint-Eusebiuskerk in Arnhem. Die samenwerking duurde echter maar een jaar. Van Wou vertrok uiteindelijk in 1480 naar Kampen en werd een van de beroemdste Nederlandse klokkengieters. Gobel Moer bleef in Den Bosch; zijn gieterij de 'Clockgieterspoort' stond in de Berewoutstraat. Daar werden overigens alleen kleine klokken gegoten. Grote klokken als die voor de Sint-Jan werden ter plekke vervaardigd.

Ook Gobel werd bekend en verkocht zijn klokken in de Nederlanden en enkele Duitse en Noord-Franse steden. Gobel Moer stierf in 1500. Zijn zoons Willem en Jaspar zetten toen de gieterij samen voort. De jongste zoon Jan was ook klokkengieter, maar hij bleef niet in Den Bosch en stierf al in 1502. Willem moet de oudste zoon zijn geweest, hij wordt in contracten steeds vóór zijn broer genoemd. Van 1492 tot 1500 maakte hij samen met zijn vader al 5 klokken.

Het citaat uit de titel (met de betekenis 'op eigen risico') komt overigens uit een contract dat Willem in 1503 had gesloten met de abt van Averbode (zijn zwager!). Hij kreeg opdracht voor het gieten van 'sess clocken van goeden thone ende accorde, te weten ut, ré, mi, fa, sol, la'. De abt moest het materiaal leveren en Willem kreeg pas betaald als de klokken een maand lang zonder

Een klok van Jan Moer uit 1562

klachten zouden hebben geklonken. Het gietloon zou 15 stuivers per 10 pond 'klok' zijn. Het zou hem 43 rijns-gulden opleveren. Toen Willem in 1520 overleed was Jaspar de enige erfgenaam. Samen hebben ze meer dan 70 klokken gegoten. Jaspar Moer stierf omstreeks 1552. Zijn zoon en kleinzoon hebben het bedrijf nog voortgezet tot circa 1556.

Literatuur

- L.F.W. Adriaenssen, 'De Bossche familie Moer in kerkklokken, altaarstukken en gebed (1452-1644)', in: *De Brabantse Leeuw* 37 (1988) 199-208.